

teria cykliw życiowych owadów na przykładzie biegaczowatych. V. I. Tobias przedstawił problemy rozwoju rodowego i systematyki męczelkowatych. Kilka innych wystąpień dotyczyło filogenezy, zmienności, rozprzestrzenienia się i kształtowania się zgrupowań różnych innych grup owadów. Problemy związane z większymi rzędami owadów omawiane były w ramach osobnych podsekcji.

W sekcji fizjologii, biochemii i biofizyki owadów przedstawiono ponad 50 referatów i doniesień. V. P. Tynčenko mówił o fizjologicznych mechanizmach reakcji fotoperiodycznych, warunkujących diapauzę poczwarek motyli, zaś N. I. Goryšin — o ekologicznym znaczeniu zmian długości dnia w fotoperiodyzmie owadów. Jedno z posiedzeń w ramach tej sekcji poświęcone było specjalnie diapauzie i innym zjawiskom periodycznym. Między innymi L. J. Arapova przedstawiła fotoperiodyczne reakcje stonki ziemniaczanej i ich znaczenie.

Przedmiotem obrad innej podsekcji były hormony, chemosterylanty i problemy odporności owadów na insektycydy.

Sekcja entomologii medycznej i weterynaryjnej objęła również ponad 50 referatów i doniesień. Obok bardzo szczegółowych wystąpień na temat kleszczy, pcheł, komarów, mustykowatych i innych krwiopijnych muchówek, znalazły się tu referaty o ogólniejszej treści, jak np. „Rola pokarmu żywicieli pośrednich (owadów) w ewolucji pasożytniczych nicieni” (N. A. Tamarina i Z. A. Chromova).

Najliczniej obsadzona była sekcja entomologii rolniczej (ponad 180 wystąpień). Wiele doniesień dotyczyło szkodników zbóż, warzyw i upraw wieloletnich. W osobnej podsekcji omawiano problemy agroekosystemów, a w szczególności dynamiki liczebności owadów drapieżnych, pasożytniczych i roztoczy. W trzech wystąpieniach przedstawiono wpływ melioracji wodnych na zgrupowania owadów glebowych. Biologiczne metody zwalczania szkodliwych owadów stanowiły tematykę osobnej podsekcji. Jak wiadomo, metody te budzą w ZSRR szczególnie duże zainteresowanie, czego wyrazem jest między innymi istnienie w Kiszyniowie specjalnego Wszeczwiązkowego Instytutu Biologicznych Metod. W ramach podsekcji ogłoszono ponad 30 doniesień, z których większość dotyczyła wykorzystywania pasożytniczych owadów i drapieżnych roztoczy. Problemy mikrobiologicznego zwalczania przedstawiono na jednej z podsekcji w ramach sekcji entomologii leśnej. Dotyczyły one głównie wykorzystywania wirusów.

Podczas Zjazdu odbyło się III Sympozjum na temat chemorepcji u owadów. Przedstawiono na nim 36 doniesień na temat mechanizmów działania i specyficzności feromonów, morfologii i ultrastruktury gruczołów produkujących feromony, oraz metod stosowania w praktyce tych nowych czynników, pomocnych w zwalczaniu szkodliwych owadów.

Niewielka grupa zagranicznych gości uczestniczących w Zjeździe spotkała się z niezwykle serdecznym przyjęciem. Mimo obszernego programu znalazł się czas na zwiedzenie zabytków Wilna, „wodnego” zamku w Trokach oraz Akademii Rolniczej w Kownie.

Henryk Sandner

I Sympozjum Ochrony Ekosystemów Leśnych Rogów, 19 - 20 XI 1979 r.

Instytut Ochrony Lasu i Drewna zorganizował sympozjum poświęcone reakcjom bezkręgowców na presje antropogeniczne w środowisku leśnym. Ideą przewodnią sympozjum było przekonanie, że z referatów i dyskusji wykrystalizują

się hipotezy i koncepcje, które wpłyną twórczo na naukowy i praktyczny program ochrony ekosystemów leśnych w Polsce.

Tematyka sympozjum znalazła duży oddźwięk zarówno wśród ekologów, jak i leśników, czego najlepszym dowodem było uczestnictwo 45 osób, w tym dyrektora Okręgowego Zarządu Lasów Państwowych (OZSP) w Szczecinku dra Tadeusza Chodnika, zastępcy dyrektora OZLP w Pile mgra inż. Stanisława Tomczyka oraz profesorów: Kazimierza Tarwida z Instytutu Ekologii PAN, Władysława Grodzińskiego z Uniwersytetu Jagiellońskiego, Jerzego Burzyńskiego i Zdzisława Sierpińskiego z Instytutu Badawczego Leśnictwa.

W ciągu dwu dni obrad przedstawiono 14 referatów. Tematycznym wprowadzeniem w problematykę sympozjum był referat przedstawiony przez prof. Kazimierza Tarwida na temat ekologicznych podstaw procesów synantropizacji fauny. Referent przedstawił problemy synantropizacji fauny, omawiając różne koncepcje i definicje.

W swym wystąpieniu doc. Andrzej Leśniak poruszył możliwość bioindykacji antropogenicznych zniekształceń środowisk leśnych na podstawie zmian w zgrupowaniach bezkręgowców. Posłużono się tu przykładem zgrupowań epigeicznych biegaczowatych. Rozpatrywano zmiany struktur dominacji, frekwencji i funkcji wynikające z oddziaływania insektycydów, nawożenia mineralnego oraz krótkotrwałych i długotrwałych zanieczyszczeń przemysłowych.

Dr Jan Szyszko omówił dalej rolę biegaczowatych jako bioindykatorów zmian w środowisku leśnym. Referent zwrócił uwagę na to, że niektóre charakterystyki populacyjne i syntetyczne wskaźniki zgrupowań zmieniają się w zależności od charakteru drzewostanu i jego wieku.

Antropopresjom w rejonach przemysłowych poświęcony był referat prof. Stanisława Wiąckowskiego. Autor przedstawił w nim ujemny wpływ emisji przemysłowych na środowisko leśne. Badaniami objęto trzy grupy owadów: fitofagi, drapieżce i pasożyty. Wykazano, że wpływ emisji zaznacza się w każdej z tych grup i jest zależny od odległości od źródła emisji, jak i od składu emitowanych substancji.

Prof. Jan Dominik przedstawił wyniki badań nad przystosowaniem się rodzimych owadów i grzybów do drzew obcego pochodzenia, wprowadzonych do lasów Polski. Zagadnienie to rozpatrywano w rejonach o różnym stopniu zanieczyszczenia atmosfery przez przemysł.

Próbie kompleksowego ujęcia wpływu pożarów na środowisko leśne, a zwłaszcza wysokich temperatur na przeżywalność drzewostanów i pojedynczych drzew stanowił referat doc. Tytusa Karlikowskiego. Zwrócono również uwagę na niekorzystny wpływ pożarów na właściwości chemiczne, fizyczne i biologiczne gleb.

Prof. Jerzy Burzyński omówił wpływ czynników antropogenicznych na szkodliwą entomofaunę. Czynniki te można podzielić na 2 grupy: 1) zespół czynników zabezpieczających stan zdrowotny lasów i 2) wszystkie inne czynności, których ubocznym działaniem jest wpływ na entomocenozy.

Kierunkom zmian w entomofaunie pod wpływem gospodarki leśnej poświęcony był referat prof. Andrzeja Szujeckiego. Referent omówił stopień i charakter synantropizacji entomocenoz leśnych i stwierdził, że destrukcyjne oddziaływanie gospodarki leśnej na entomocenozy w odróżnieniu od oddziaływań stabilizujących, prowadzi do cofnięcia sukcesji do wczesnych stadiów, które charakteryzują się szybkim obiegiem materii i większymi stratami energetycznymi niż stadia quasi-klimaksowe.

Rejonizacja biegaczowatych borów sosnowych Polski objętych rębnią zupełną była przedmiotem wystąpienia dra Jana Szyszko.

Dr Henryk Tracz omówił wpływ zrębowego sposobu zagospodarowania lasu w borach sosnowych na dynamikę populacji *Nopoiulus fuscus*. Referent wykazał, że dynamika populacji zależy w głównej mierze od charakteru zagospodarowania drzewostanów sosnowych.

Możliwość zmniejszenia ilości pędraków w glebach leśnych za pomocą zabiegów hylotechnicznych była tematem referatu prof. Zbigniewa Sierpińskiego. Wskazano, że prawidłowe i we właściwym czasie wykonane zabiegi hodowlane i inne prace gospodarcze mogą ograniczyć występowanie szkodników, a co za tym idzie, ograniczyć stosowanie chemicznych środków owadobójczych.

Cele i możliwości zoomelioracji zalesionych gruntów porolnych omówił w imieniu zespołu badawczego Instytutu Ochrony Lasu i Drewna prof. Andrzej Szurjecki. Zabiegi zoomelioracyjne objęły sztuczne wprowadzenie *Nopoiulus fuscus*, połączone z wprowadzeniem odpadów organicznych, sztuczną kolonizację mrówki *Formica polyctena* oraz wprowadzenie borówki czernicy i zróżnicowanie systemu orek. Stwierdzono, że procesy rekonstrukcji zgrupowań makrofauny są procesami długotrwałymi. Istnieje jednak możliwość nadania im właściwego kierunku i przyspieszenia odpowiednimi zabiegami hylotechnicznymi.

Dr Adam Czarnecki zajął się charakterystyką zgrupowania *Collembola* oraz ich znaczeniem w funkcjonowaniu rekultywowanych obszarów leśnych. Wykazał on, że skoczogonki są grupą o dużym znaczeniu w procesach rozdrabniania i mineralizacji materii organicznej w glebie, zwłaszcza na gruntach porolnych.

Dr Sławomir Mazur omówił wpływ sztucznej kolonizacji mrówek na entomofaunę gleb leśnych. Referent przedstawił wyniki badań nad wpływem mrowisk 3 gatunków mrówek: *Formica polyctena* Forst., *F. rufa* L. i *F. pratensis* Retz. na inne mrówki epigeiczne, epigeiczne biegaczowate i makrofaunę glebową. W każdym z tych trzech przypadków uzyskiwano zróżnicowany wpływ mrowisk danego gatunku na każdą z wymienionych grup.

Każdy z referatów wywoływał ożywioną dyskusję, w której poruszano nie tylko zagadnienia ściśle związane z tematem, ale nawiązywano również do aktualnych problemów ochrony lasu i gospodarki leśnej.

Mimo że uczestnicy sympozjum nie wysunęli określonych postulatów, wszyscy zgodnie podkreślili, że stworzyło ono doskonałą okazję do wzajemnej prezentacji i wymiany poglądów, a także umożliwiło polaryzację opinii zarówno ekologów-teretyków jak i leśników.

Sławomir Mazur

Entomologia na XX Sesji Naukowej Instytutu Ochrony Roślin Poznań, 7 - 8 II 1980 r.

W sesji uczestniczyli obok licznej grupy pracowników nauki, reprezentujących uczelnie rolnicze, Polską Akademię Nauk i instytuty resortowe, również pracownicy służby rolnej i terenowych stacji ochrony roślin. W inauguracyjnym referacie prof. Władysław Węgorek ocenił dotychczasowe efekty sesji IOR oraz przedstawił kierunki współdziałania naukowców krajów członkowskich RWPG z Komitetem Współpracy Naukowo-Technicznej w realizowaniu programu badań: